

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра **Фінансового менеджменту та фондового ринку**

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
Фінансовий та страховий менеджмент

на тему: **«Управління активами підприємства»**

Виконавець:

студент ЦЗВФН

Чорний Єгор Валентинович

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., старший викладач

Домбровська Софія Олексіївна

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В сучасних умовах є надзвичайно важлива проблема забезпечення конкурентоспроможності економіки країни, її галузей та окремих підприємств, а також присутня важлива складова – це ефективність виробництва та господарювання. Розвиток ринкових відносин в Україні зумовлює діяльність підприємств та умов їх функціонування на ринку. Тому підприємствам для того, щоб стабільно існувати, необхідно раціонально визначати свою стратегію та тактику поведінки на ринку та систематично управляти діяльністю підприємства з метою постійного підвищення ефективності діяльності та отримання прибутку.

Фінансовий стан підприємства визначається розміщенням і використанням його коштів. Він характеризується забезпеченістю власними обіговими коштами, станом нормованих запасів товарно-матеріальних цінностей, станом та динамікою дебіторської і кредиторської заборгованості, оборотністю коштів, платоспроможністю та іншими показниками фінансово-господарської діяльності підприємства, які дозволяють надати оцінку досягнутим результатам, зробити висновки про рівень фінансово-економічного стану та про наявність нереалізованих внутрішньогосподарських резервів.

Перехід до ринкових відносин, особливості становлення ринку в Україні, складні тенденції в реалізації методів і засобів державного регулювання в економіці перехідного періоду обумовили необхідність пильної уваги до теорії і практики управління активами на підприємстві.

Управління активами підприємства є важливою складовою частиною загальної системи управління фінансовою діяльністю підприємства. Воно дозволяє вирішувати різноманітні задачі фінансового менеджменту і підпорядковане його головній цілі, а саме: покращення фінансового клімату.

Ефективно розміщені активи підприємства є найважливішим показником його фінансового стану, передумовою досягнення високих кінцевих результатів його господарської діяльності в цілому. Ефективні форми управління активами дозволяють підприємству отримувати додатковий прибуток.

Основною метою управління активами на підприємстві є їх оптимізація, тобто процес вибору найкращих форм їхньої організації на підприємстві з урахуванням умов і особливостей здійснення його господарської діяльності.

Проблеми управління активами підприємства досліджували зарубіжні та вітчизняні вчені, ці питання продовжують залишатися у колі зору й тепер. Так, питання структури активів достатньо повно були висвітлені у працях Бланка І., Вітлінського В., Дюрана Д. та ін. Управління активами глибоко досліджувались Гапонюком М., Опаріним В., Терещенко О., Федосовим В. та ін. Разом з тим, стрімкі зміни умов господарювання, процеси глобалізації, агресивні політики ТНК, процеси діджиталізації призводять до суттєвих зрушень у структурі активів, вимагають впровадження нових методів управління. Така постановка питань потребує не тільки змін у методах управління, але поглиблення теоретичних основ управління активами підприємств. Враховуючи вище наведене, обрана тема є достатньо актуальною.

Метою роботи є дослідження теоретичних і практичних основ формування та використання активів підприємства, розробка шляхів підвищення ефективності управління активами ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» у сучасних умовах господарювання.

Досягнення поставленої мети здійснюється шляхом наступних **завдань**:

- висвітлити теоретичні підходи до визначення сутності активів підприємства;
- дослідити методичні підходи до класифікації активів підприємства;
- охарактеризувати політику управління оборотними і необоротними активами;
- оцінити фінансовий стан ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»;
- проаналізувати динаміку і структуру активів ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»;
- оцінити управління активами ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»;
- обґрунтувати стратегічні напрямки управління активами підприємства;
- запропонувати рекомендації щодо вдосконалення процесу управління активами підприємства;
- навести обґрунтований вплив чинників на ліквідність активів підприємства.

Об'єктом дослідження є економічні процеси, що виникають з приводу управління активами підприємства.

Предметом дослідження є теоретико-методичні основи управління активами підприємства і практичні рекомендації щодо підвищення ефективності управління активами підприємства.

Методами дослідження є аналіз та синтез, абстрактно-логічний метод, узагальнення, статистичний, порівняльний, графічний та табличний аналіз, методи групування та класифікації, а також економіко-математичне моделювання.

Інформаційною базою дослідження є підручники, періодичні видання, посібники, електронні бази даних, монографії, наукові публікації, інтернет-ресурси і фінансова звітність ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (56 найменувань) та 4-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 106 сторінок. Основний зміст викладено на 96 сторінках. Робота містить 24 таблиці, 5 рисунків.

Публікації та апробація результатів дослідження. Основні ідеї кваліфікаційної роботи знайшли відображення у статті «Основні напрями удосконалення управління активами підприємства» у науковому фаховому виданні України.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні основи управління активами підприємства**» розглянуто сутність активів підприємства, види та класифікація активів підприємства, політика управління оборотними та необоротними активами підприємства.

У другому розділі «*Практичні підходи до управління активами ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»*» здійснена оцінка фінансового стану ПАТ «АрселорМітталл Кривий Ріг», проаналізовано динаміку і структуру активів, оцінено управління активами підприємства.

У третьому розділі «*Шляхи вдосконалення та підвищення ефективності управління активами ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»*» представлено стратегічні напрямки управління активами ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», запропоновано рекомендації щодо вдосконалення процесу управління активами ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», наведено обґрунтування впливу чинників на ліквідність активів ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг».

ВИСНОВКИ

На основі дослідження, проведеного в даній роботі, можна зробити наступні висновки:

1. Висвітлена сутність та теоретичні підходи до визначення сутності активів підприємства. Поняття «активи» є надзвичайно важливою категорією у обліковому, фінансовому, управлінському, правовому та інших аспектах економічної роботи будь-якого підприємства. Хоча дана категорія на сьогоднішній момент має достатньо детально розроблений механізм зовнішнього правового регулювання та внутрішнього фінансового менеджменту підприємств, однак вона не має відповідної їй за важливістю парадигми.

2. Досліджено методичні підходи до визначення та обґрунтування класифікаційних ознак активів підприємства, такі як: активи за формою функціонування, активи за характером участі в господарському процесі, активи за характером обслуговування видів діяльності, активи за характером джерел формування, за характером володіння та за ступенем ліквідності. За формою функціонування виділяють матеріальні активи, що характеризують активи підприємства, та мають речову (матеріальну) форму та нематеріальні активи, характеризують активи підприємства, які не мають речової форми, але беруть участь у господарській діяльності та приносять прибуток також фінансові активи характеризують різноманітні фінансові інструменти, що належать підприємству або знаходяться в його володінні. До фінансових активів підприємства належать, наприклад: грошові активи в національній валюті. За характером участі в господарському процесі підрозділяються на оборотні та необоротні активи. За характером обслуговування видів діяльності складають операційні та інвестиційні активи, що складають сукупність майнових цінностей підприємства. За характером фінансових джерел формування розрізняють валові та чисті активи. За характером володіння – це власні активи, що знаходяться у постійному володінні підприємства та орендовані активи, які знаходяться у тимчасовому володінні. За ступенем ліквідності – абсолютно ліквідні, високоліквідні середньо ліквідні мало ліквідні та неліквідні активи.

3. Охарактеризована політика управління оборотними та необоротними активами, визначена їх класифікація. Досліджені основні підходи до управління

активами, такі як: агресивна, консервативна та поміркована політика. Агресивна політика передбачає збільшення частки оборотних активів у загальному обсязі майна до 50% і більше, при цьому період їх оборотності сягає 90 днів. При проведенні консервативної політики управління оборотними активами характерними ознаками є те, що підприємство стримує зростання поточних активів і прагне їх мінімізувати. У цій ситуації питома вага оборотних активів у загальному обсязі майна складає не більше 40%, скорочується і період їх оборотності. Консервативна політика управління оборотними активами будується в умовах стабільної фінансово-господарської діяльності підприємства, при цьому спостерігається висока рентабельність активів.

4. Проаналізовано фінансовий стан ПАТ «АкселорМіттал Кривий Ріг». За проведеним дослідженням фінансового стану підприємства ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2018-2020 рр. можна зробити висновок, що компанія перебуває у задовільному фінансовому стані. Аналіз ліквідності засвідчив, що підприємство в стані сплачувати свої існуючі борги у короткотерміновій перспективі. Аналіз рентабельності підприємства показав, що підприємство є рентабельним, навіть не дивлячись на падіння у 2020 р., порівняно з 2018 р. Слід зазначити, що порівняно з 2019 р., де спостерігалась негативна рентабельність – присутня тенденція до зростання у подальшій перспективі. Аналіз ділової активності підприємства дає змогу зрозуміти, що ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» має позитивні тенденції щодо подальшого удосконалення структури активів. Аналіз платоспроможності, з іншої сторони, показав, що підприємство не є фінансово автономним, тобто фірмі не вистачає ресурсів для погашення поточних зобов'язань.

5. Проаналізована динаміка та структура активів. Здійснивши аналіз стану та структури активів на прикладі ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2018-2020 роки, було виявлено, що на підприємстві спостерігалось скорочення вартості балансу у 2020 році. Основною причиною такої негативної тенденції є зниження суми оборотних активів у 2020 році, також зменшення необоротних активів. Щодо стану основних засобів, то тут присутня позитивна динаміка, так як, більша їх частина придатна для використання та поступово оновлюється та модернізується.

6. Проаналізовано та оцінено управління активами ПАТ «АкселорМіттал Кривий Ріг». Було виявлено, що у загальному обсязі необоротні активи у 2020 році знизились порівнюючи з 2019 роком. При цьому відбулось зменшення незавершених капітальних інвестицій у порівнянні з 2019 роком, частка необоротних активів у всіх активах виробничого підприємства на кінець звітного року становила 66 %, тобто, підприємство має "важку" структуру активів, що свідчить про значні постійні витрати, що виникають у ході його діяльності, та значний рівень впливу зміни чистого доходу (виручки) на прибутковість підприємства через обсяг таких витрат;

7. Обґрунтовано стратегічні напрямки управління активами ПАТ «АкселорМіттал Кривий Ріг». Необхідно відмітити, що у 2018 р. політика фінансування буда компромісною, так як, для поповнення змінної частини оборотних активів використовувалися короткострокові зобов'язання, а постійна частина оборотних активів і необоротні активи фінансувалися за рахунок

довгострокових зобов'язань та власного капіталу. Але у динаміці ситуація змінилась, адже в період 2019-2020 рр. ПАТ «АкселорМіттал Кривий Ріг» взяв курс на агресивну політику фінансування оборотних активів. Оскільки власний капітал та довгострокові зобов'язання виступали джерелами покриття виключно необоротних активів, а для фінансування постійних та змінних оборотних активів використовувалися короткострокові зобов'язання. Слід зазначити, що цей спосіб досить ризиковий з позиції ліквідності та містить високу ймовірність порушення безперервності виробництва.

8. Запропоновані рекомендації щодо вдосконалення процесу управління активами ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг». У результаті проведеного дослідження можна виділити основні напрямки підвищення ефективності управління оборотними активами підприємства: прискорення оборотності оборотних активів за рахунок визначення зайвих запасів та їх ліквідації, оптимального вибору постачальників і поліпшення організації постачання, упровадження нових технологій та підвищення ефективності праці, раціональної організації збуту, формування і реалізація ефективної кредитної політики, формування такого обсягу та структури запасів, які б забезпечили неперервність і стабільність виробничого процесу при мінімальних витратах на утримання запасів, оптимізація обсягу дебіторської заборгованості, розрахунків і визначення оптимального залишку грошових коштів, складання бюджетів поточних надходжень і витрат.

9. Обґрунтовано за допомогою економіко-математичного моделювання вплив факторів на показник ліквідності активів. Завдяки застосуванню економіко-математичного моделювання та принципів управління величиною ліквідності активів був спрогнозований результат ліквідності на майбутні 3 роки. Також, за допомогою економіко-математичного моделювання було виявлено, що позитивними факторами впливу ліквідність балансу підприємства є чистий дохід від реалізації продукції, стан дебіторської заборгованості, величина запасів та основні засоби підприємства. До негативних чинників впливу відноситься величина грошових коштів та їх еквівалентів.

АНОТАЦІЯ

Чорний Є. В., «Управління активами підприємства»,
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності
«072 Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою
«**Фінансовий та страховий менеджмент**»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2021 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження - економічні процеси, що виникають з приводу управління активами суб'єкта господарювання.

У роботі розглядаються теоретичні основи управління активами підприємства, розглянути теоретичні підходи до визначення сутності активів підприємства та підходи до їхньої класифікації, охарактеризовано політику управління оборотними і необоротними активами.

Оцінено фінансовий стан ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», проаналізовано динаміку і структуру його активів, оцінено управління активами підприємства.

Запропоновано стратегічні напрямки управління активами та рекомендації щодо удосконалення процесу управління, визначено ключові фактори впливу на ліквідність активів ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг».

Ключові слова: активи підприємства, оборотні та необоротні активи, майно підприємства, управління активами, ліквідність активів, політика управління активами, рентабельність активів.

ANNOTATION

Chornyi Y.V., «Enterprise asset management»,
thesis for Master's degree in specialty
"072 Finance, Banking and Insurance" under the program
"Financial and Insurance management",
Odessa National Economic University
Odessa, 2021

The master's qualification work consists of three sections. The object of research - economic processes arising from the management of assets of the entity.

The paper considers the theoretical foundations of enterprise asset management, considers theoretical approaches to determining the nature of enterprise assets and approaches to their classification, describes the policy of management of current and non-current assets.

The financial condition of PJSC "ArcelorMittal Kryvyi Rih" was assessed, the dynamics and structure of its assets were analyzed, and the asset management of the enterprise was assessed.

Strategic directions of asset management and recommendations for improving the management process are proposed, key factors influencing the liquidity of assets of PJSC "ArcelorMittal Kryvyi Rih" are identified.

Keywords: enterprise assets, current and non-current assets, enterprise property, asset management asset liquidity, asset management policy, return on assets.